

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7*

Nrulu IX.

1 MAIU.

An. X. 1884.

Asiediamentele sacre ale cultului divin din Santele Pareseme.

— *Studiu ritualu premiatu cu 100 franci.* —

~~(Urmare.)~~

20. Dominec'a a IV-a a santului Postu.

In dominec'a a IV-a a santului postu se face amintirea „celui cadiutu in talhari,“ — precum si „s. Ioanu dela Scara din muntele Sinai.“

Precum cunóscemu din cuprinsulu officiului s. alu dîlei, esemplulu celui cadiutu in talharius s. baserica cu acelu scopu invederatu ni-lu pune inainte cá:

1) cunoscîndu in Samarineanu pre insusi Mantuitorulu Christosu, carele prin mórtea crucei pre ranele pecatelu nóstre a tornatu indurarea s'a¹⁾ asia si noi toti se imbraciosiamu credinti'a Lui, se ne intarimu cu sperarea indurarei cá si cu o anghira tare a sufletului si se ne umplemu de iubirea acelu ce inaintea nóstra a intratu in launtrulu Catapetesmei, adeca alui Christosu Archierului.²⁾

2) cá vediendu-ne „in calea vietiei cumplitu raniti de bătai cu ranele pecatelu,“ — „jefuiti la minte cu cugete nestatatórie,“ — „la voia cu patimele desiertatiuniloru, lip-siti de fapte domnedieesci“ si „goliti de domnediesculu chipu³⁾ cu postu si cu rogatiuni se ne întórcemu la doctorulu celu domnedieescu, care cu indurarile sale vá infrange puterea

¹⁾ Od'a VIII. ²⁾ Cfr. A post. dîlei, Evr. VI, 13 seq. ³⁾ Od'a IV, VI, VIII, IX. Dom. 4 sept.

inimicului sufletescu, ne vá scápá de spiritulu celu mutu alu peccatoru.¹⁾

Éra prin amintirea virtutiloru s. Ioanu dela scara*) — introdusa altu cum mai târdîu de catra monachi,²⁾ s. baserica a buna séma doresce se indemne pre credintiosi cá sè se nisuiésca a-si-le castigá virtutile angeresci si frumseti'a curatiei ce stralucescu din viéti'a acelu santu postelnicu. Si anume: cá omorindu cu foculu credintiei si cu ardórea iubírei patimele, poftetele cele rele ale sufletului se ne nisuiemu a-ne face in decursulu postului fii dílei si luminari ai infranarei cá si s. Ioanu dela Scara.³⁾

Ambe aceste obiecte marite ast'feliu suntu intocmite si ordinate in officiulu sacru cátu impromutatu se intregescu. Anume: Inseratulu dílei are de obiectu preinaltiarea virtutiloru s. Ioanu, éra in officiulu manecarei antaiu de comunu se propune insemnatatea esemplului celu cadíutu in talhari cu reflexiune morala la ameliorarea vietiei nóstre spirituale, apoi urmédia laudele s. Ioanu si recomandarea virtutiloru aceluia.

21. Joi'a V. septemana a s. Postu.

Joi'a V. septemana in postu prin aceea e insemnata, pentru-cá in acést'a dupa asiedimentulu mai de multu se canta „*Officiulu Canonului celu mare alu s. Andreiu Criteanulu*“ séu *Officiulu celu de nópte a marelui Canonu.*“

Mai 'nainte de a intrá intru pertractarea insemnatatei acestui officiu dorimu se premitemu câteva observári fačia de numirea aceluia. — Anume:

1) *Officiulu* din Joi'a V. septeman'a din postu se numesce „*Mare.*“ Numirea acésta o are parte pentru sublimitatea contectului si pentru dulcéti'a, mangaiarea si umilinti'a deosebita ce respira deintr'ensulu; parte inse si pentru multímea troparialoru fiacarei ode, in cátu, pre cându alte Canóne stau din câte 30 cu ceva mai multe troparia, pre atunci Canonulu s. Andreiu din preuna cu ale Cuvíósei Maria si a lui Andreiu are preste 320 troparia.

1) Cfr. s. Evangeli'a dílei, Marc IX. 16—30. *) Cfr. 30 Martiu.

2) N. Nilles. Callend. T. II. pag. 139. 3) Cfr. od'a V.

2) Se numesce acelu officiu „a lui Andreiu din Critu.“ Acésta asia este de a-se intielege că s. Andreiu Archiepiscopulu Critului supranumitu Ierusalimneanu, pre tempulu cându erá syncellul (vicariu) Archiepiscopului Teodoru din Ierusalimu, a compusu Canónele s'ale penitentiale pline de umilintia Canónele acestea ale s'ale proprie le-au intretiesutu intre Canónele compuse de cătra Sofroniu Patriarchulu Ierusalimulu (638) intru onórea Cuv. Mariei Egyptene. — Acestu opu asia compusu si mestecatu apoi, cu ocasiunea venírei sale la synodulu alu VI-le tramesu de cătra supranumitululu Teodoru, l'a datu monastiriloru din Constantinopolu dinpreuna cu descrierea vietiei Mariei Egyptene — ceea-ce cá in comunu se se cetésca de cătra calugeri a fostu demandatu inca Patriarchului Sofroniu.¹⁾

3) „Officiulu de nópte“ se numesce pentru-cà e prescrisu cá acel'a sè se implinésca nóptea, adeca cum se díce in tipicu cá sè se incépa la ór'a 4 din nópte. Apoi in monastiri unde pre lângá prescrisele Canóne se mai facu si cetiri sacre, Officiulu Canonului aieve cà tiene mai tóta nóptea.

Façia de cuprinsulu Canonului din cestiune este de insemnatu, cà in acela in ordu cronologicu si systematicu ast'feliu este adunata si compusa intrég'a istoria sacra a legeri vechie si noue incepandu dela neascultarea lui Adamu pâna la predicarea legeri crestinesci prin Apostoli, in câtu in aceea fiacare sufletu credintiosu cá si intr'o icóna stralucitória de o parte póte se cunósca totu ceea-ce e bine si vêrtuosu, éra de alta parte totu ceea-ce este reu si periculosu pentru mantuirea sufletésca, indemnandu-se, spre urmarirea si imbraçiosiarea celoru vêrtuóse, — si spre incungiurarea celoru rele.

Pentru-cà cu fia-care persóna, fapta, ori evenimentu propusu din istori'a sacra totu-de-a-un'a e impreunata si indemnarea la lucrarea celoru bune si parasirea celoru rele, — si inca ast'feliu, cà façia de cele de-ântaiu cá de indemn se propune viéti'a Cuv. Mariei Egyptene si a lui Andreiu si se invóca indurarea lui Ddieu si mijlocirea de mama a Preacuratei Vergure Maria. — Pentru aceea odele inca astufeliu suntu compuse cà in fia-care oda intre ultimulu tro-

pariu aln odei si insasi od'a repetita se intretiesa cântari intru onórea s. Andreiu si a Cuviosei, precum si intru onórea s. Treime si a Precuratei Vergure Mari'a.

Dupa cele pâna ací însîrate fația de Canonulu s. Andreiu este se vedemu scopulu moralu alu asiediarei acestui Officiu, este se cunóscemu legatur'a aceluia fația de scopulu santului postu.

Scopulu Officiului Canonului celui mare este, cá: prin enumerarea virtutiloru persóneloru sacre din legea vechia si noua, si prin descrierea pedepseloru domnedieesci tramese preste cei fora de lege:

a) pre cei ce petrecu in faptele sufletesci ale infranarei se-i faca mai indresniti intru continuarea luptei, intru cascigarea virtutiloru si se-i intarésca intru calatori'a bunatatiloru — a postului — indemnandu-i, cá acuma catra finea s. postu nu numai sè se faca lenesi intru faptele penitentiei, ci inca si cu mai mare zelu se lucre mantuirea loru sufletésca,

b) éra pre cei lasi intru lucrarea penitentiei, prin reimprospetarea puterii si indurarei lui Domnedieu, — prin descoperirea pedepseloru venite asupr'a celoru pecatosi, se-i misce pâna cându e vreme a-se abate din calea reutatei si a se întórce la Domnedieu, care pre toti cei ce se intorcu cu iubire parintésca i-primésce in indurarea sa.¹⁾

22. Sambat'a a V. septemana in Postu.

Sambat'a a V. septemana in postu se canta „Acatistulu“ séu „Officiulu rogatiunei Acatistului,“ — Acatistulu*) este unu hymnu (cantare) sacru de lauda si de multiamita compusu intru onórea si preamarirea Precuratei Vergure Maria.

In acestu hymnu sacru pre temeiu si prin permiterea buneii anuntiaréi ângeresci, — acelorú intemplete si prin ronduel'a domnedieésca intrevenite la conceperea si nascerea lui Christosu, pâna la intrarea in baserica; in modulu celu

¹⁾ Cfr. Synax. si Canónele.

*) atátu insemua câtu „fora siedere,“ deóra-ce pâna se canta acestu hymnu clerulu si poporulu cu pietate st à si asculta laudele cuprinse in acél'a.

mai sublimu, cu asemenarile cele mai alese possibile se enumera tóte virtutile, se descrie tóta frumseti'a, demnitatea si puterea Mamei Domnului, se descopera binefacerile Ei mantuito'rie, necontenitu invocandu-se ajutoriulu Ei.

Considerându cuprinsulu sublimu alu Acatistului trebuie se recunóscemu, că acelu hymnu sacru are unu caracteru mai multu ocasionale, deórace descopere multiamit'a poporului credintiosu pentru invingerea reportata asupra inamiciloru si pentru scaparea cetatei imperatesci (Constantinopolu) din periclele resboiului.

Pre lânga tóte acestea, aplicandu acelu officiu sacru la caracterulu tempului de penitentia intru care se implinesce, trebuie se dícemu că acest'a are si unu scopu moralu relativu. Si anume: Postulu este tempulu castigarei curatiei, mijloculu infrumsetiarei sufletului cu vîrtuti si fapte bune, acela este lupta contra inamicului sufletului. — Dar' cine nu cunósce câte pedeci nu stau in cale, câte nepotintie si tentatiuni ne incungiura, câta rebdare, câta infrânare si resistentia se poftesce intru invingerea puterii celui contrariu intru câscigarea si conservarea curatiei sufletesci? O! dar' mam'a cea grigitória de mantuirea filorú sei sufletesci, — s. baserica nu ne lasa, nu ne póte lasá neci pre momentu fora ajutoriu, fora de intarire. Si éta acést'a ne intende si atunci cându in Officiulu rogatiunei Acatistului ne pune in 'nainte demnitatea cerésca, virtutile si binefacerile Preacuratei Maria dorindu prin acésta a ne invetiá si indreptá cá in luptele nóstre sufletesci, intre periclele, greutatile si tentatiunile ce ne incungiura intru lucrarea virtutilorú se nu desperamu, ci cunoscúndu că Preasanta Maria este „indreptarea ómeniloru, iertatiunea a multorú gresiti,“ „cunun'a infrânarei“ „curatiea a tóta lumea,“ „nimicirea inamiciloru celoru nevediuți si ran'a diavoliloru,“ aducúndu-ne a minte că Prea sant'a Maria este indresnirea celoru muritoru cátra Domnedieu“ „podulu carele duce la ceriu pre cei de pre pamentu“ prin carea piere blastemulu si se innoiesce fapturn'a, 1) cu de adensulu si cu fiésca incredere se ne întórcemu la Dens'a cá la Mam'a Domnului pentru-cá prin roga-

1) Cfr. Icósele.

tiunile si midilocirea Ei de mama ne vá castigá indurarea si ajutoriulu cerescu, cu care intarindu-ne vomu poté trece cu cuvenintia tempulu penitentiei lucrandu cele placute Domnului.

Pentru deosebit'a frumsétia a acestui hymnu sacru vá fi bine a cunósce si partile constitutive ale aceleia. — Acestea parti suntu urmatóriele:

1) Introducerea se face prin amintirea cunoscintiei ce-o a luatú ângerulu celu fora de trupu despre mandatulu celu cu taina alui Domnedieu pentru de a anuntiá Preacuratei intruparea Fíiului lui Domnedieu in pantecele Ei celu pururea feciorescu.

2) se descrie venírea ângerului la Pr. s. Maria,

3) respunsulu Mariei câtra ângeru talcuindu-si indoielele fácia de cuventele ângerului, cá din pântece curatu cum e cu potintia a nasce fiu?

4) adumbrirea Preacuratei cu puterea de susu,

5) Cercetarea Elisabetei da câtra Maria.

6) turburarea cugetului Logodnicului Iosifu si liniscirea aceluia prin aretarea si asigurarea ângerésca,

7) inchinarea pastoriloru la iesla,

8) aretarea stelei, venírea magiloru si inchinatiunile acestor'a,

9) reintórcerea magiloru,

10) fug'a Mariei cu Iosifu si cu prunculu Christotu in Egyptetu, — liberarea neamuriloru de idololatria si inchinatiunea acelorá câtr'a Mari'a,

11) Intrarea in baserica si intempinarea prin Simeonu.

Aceste momente ale opului rescumperarei formédia obiectulu cantarei respective rogatiunei Acatistului.

Fácia de compunerea si tempulu introducerei Acatistului in officiulu sacru este de insemnatú cá:

a) hymnulu Acatistului s'a compusu in semnu de multiamita cu ocasiunea liberarei cetatei Constantinopolului de incursiunile barbariloru sub Imperatii Heracliu (610—641) Leo Isaurulu si Constantinu Pogonatu,

b) tempulu susceperei acestui hymnu si officiulu sacru respective oficiarea aceluia chiaru in Sambat'a a V. din postu, nu se scia. Asemenea nu se scia cu positivitate cá

cine e auctorinlu acelu hymnu, Quercius¹⁾ dîce că acelu hymnu s'ar' fi compusu sub domnirea lui Heracliu prin Georgiu Pisida, care pre acelu tempu a fostu sceuphilacele (custódele) basericei S. Sophi'a din Constantinopolu.

In urma încâtu se tiene de organisarea esterna a Aca-tistului, se adnota, că acelu hymnu constà din 24 piese séu strófe, anume: 12 Icóse*) si 12 condace,**) apoi afora de acestea intre icóse suntu inca intrepuse si alte cântari. Fiacare Icosu consta din 6 strofe séu agrairi ângeresci indreptate câtra Preacurat'a; si asiá la olalta suntu 72 de salutâri ângeresci. Acestoru salutâri inse totu-de-a-una se permite câte unu tropariu a carui cuprinsu aludiédia la momente si evenemetele atinse mai susu; — dupa câte 6 strófe séu agrairi ale unui Icosu cu vócea inalta si grava se cânta „Bucura-te Mireasa pururea Fecióra (nenuntita) éra dupa Condacu cu care se inchiia acelea agrairi se cânta „Alilu'i'a.“

23 Dominec'a a V. Septemana a s. postu.

Officiulu divinu alu acestei Domineci are de obiectu:

- 1) preinaltiarea vertutiloru curatîei si ale infrânarei Cuviosei Maria Egyptene ceea-ce de câtra altii mai târdîu s'a susceptu si s'a asediatu pre acésta Domineca,
- 2) parabol'a respective esemplulu avutului si alu seracului Lazaru din s. Evangelia.²⁾

Aceste doua esemple propuse, impreuna cu cuprinsulu s. Evangeliei si alu Apostolului dîlei³⁾ fačia de obiectulu si scopulu s. postu suntu asediate pentru invetiatur'a nóstra⁴⁾ cu acelu scopu santu cá: recugetandu cumcà rescumperarea nóstra prin mórtea crucei Domnului se apropia (Cfr. Evan-

¹⁾ Annotat. in hymnum Acahist. vedi Nilles. o. c. pag. 153.

^{*}) însémna „casa“ ori „icóna“. Icosulu este o cantare séu hymnu in care cá si intru-o icóna se cuprinde si se desfasiura enumerarea perfectiunilor Domnedieirei, séu vertutile Preacuratei ori ale cutarui santu.

^{**}) „Condacu“ însémna „hymnu scurtu“ deóra-ce cu puçine cuvete esplica insemnatarea vre unei serbatori ori laudele cutarui Santu.

²⁾ Luc. XVI. 20. seq. ³⁾ Marc. X. 32 seq; — Evrei IX, 11.

⁴⁾ Laud. Dom. V.

geli'a) si că Christosu Archierulu bunatatiloru celoru veni-
torie aducându-se pre sene prin spiritulu celu vecinicu jertfa
fora macula lui Ddieu, prin sângele seu celu domnediescu
a curatitu sciinti'a noastră de pecatele cele mörte (Apost.)
acuma câtra capetulu dîleloru de penitentia toti se-si aduca
a minte, că déca in cursulu vietiei s'ar' fi facutu avuti cu
patime, desmerdari si insielatiunile lumei, si s'ar' fi imbra-
catu cu porfire si visonu de desfatări si pecate,¹⁾ se se
desbrace de acele fapte, si punendu-si inainte de una parte
pedéps'a celui avutu care cu trupu si cu sufletu se mun-
cesce in veci fiindu in focu,²⁾ éra de alta parte resplat'a
lui Lazaru celui míseru carele este in lumina si marire des-
fatandu-se³⁾ sè se faca avuti, cu bunatati si seraci cu alun-
garea desmerdariloru.⁴⁾

Si in deosebu cei ce s'au luptatu cu cuvenintie acumu
sè se bucure că aprópe este remunerarea; éra cei lenesi
intru infranare avendu de esemplu de penitentia esemplulu
avutului si viéti'a Cuviosei Maria, sè se scóle din somnulu
pecateloru cu credintia si cu iubire sè se apropie câtra
Christosu (Trop. 2. od'a IX. bine insemnandu că „imperati'a
lui Domnedieu nu stà in mancare si beutura, ci in dreptate
si nevointia cu santi'a, — cele-ce facundu-le Domnulu li-va
dá in loculu celoru pamentesci cele ceresci.⁵⁾ (Va urmá.)

J. BOROSIU.

Intórcete

O! câtu e de frumósa natur'a zimbitoré
O! câte daruri Dózne! in lume-ai revarsatu,
De Tin' vorbesce flórea si mierl'a încântátóre,
Prin viersulu teu sioptesce: Fii Domne laudatu!

Intrég'a lume striga cu versuri de marire,
Si lauda pre Domnulu, din sferele ceresci
De ce numai tu singuru, in négr'a ratacire,
O! omule in lume petreci si vietuiiesci?

Corona esci la tóte fapturele din lume,
Dar' faptele-ti adese contrariulu dovedescu,
Marirea Provedintiei natur'a 'ntréga-o spune,
Intórcete! dar' si tu o, neamule-omenescu!

GEORGIU SIMU.

¹⁾ Tr. 1. 2. od'a III. ²⁾ Trop. 2. od'a VIII, Cfr. od'a VI, ³⁾
Od'a V. ⁴⁾ Od'a IX. ⁵⁾ Laud. si Stichov. Ins. Dom. V.

Cuventu la Inviarea Domnului.

— Din pastoral'a Prea luminatului Domnu SILVESTRU MORARIU
Archiepiscopulu si Metropolitulu romanu alu Bucovinei si Dal-
matiei. —

„*Christosu a inviatu!*“

Astadi, in Dominec'a prea luminatei Invieri a Domnului, in Dominec'a santeloru Pasci, carea este imperatésa si dómna a Sambeteloru si serbatórea serbatoriloru, se preamarescu Pascile crestinatatii prin baserice cu cantari de lauda, carile patrundu inimile credintiosiloru pâna la lacrime de bucuria. Asiá canta Baseric'a: „Pascile Domnului, Pascile nóstre; Christosu, Pascile cele nóue, jertfa cea via, Mielulu lui Dumnedieu, carele redica pecatele lumii; Pascile credintiosiloru, Pascile de taina si de mantuire; Christosu, pascile cele mari si prea santite astadi s'au aretatu noua; Pascile cele vecinice si prea cinstite, Pascile cele frumóse, carele ne-au deschisu usile raiului; Christosu Mantuitoriulu, Pascile cele curatítóre, carele santiescu pre toti credintiosii. Si éراسي canta Baseric'a dicúndu: „Díu'a invierii, se ne luminamu cu serbare, si unulu pre altulu se inbraçisiamu, se dícem fratiloru si celoru ce ne urescu pre noi; se iertamu tóte pentru inviare si asiá se cantamu: Christosu a inviatu din morti, cu mórte pre mórte calcandu si celoru din morminte viatia daruindu-le,“

Dupa cumu resunu astadi ermósele, troparele si stichirile de bucurie prin santele baserice, asiá se revarsa bucuria sufletésca prin casele crestiniloru dreptu-maritori. De bucuri'a s. Pasci, asceptate cu doru, salta tineretulu; de ospetiulu s. Pasci se indulcescu impreuna soji cu sojiile, parintii cu fii, fratii cu fratini, vecinii cu vecini; inse cei betrani, ajungúndu acésta di de bucuria, li se inseninéza faci'a si gustandu din cele santite, dícu: lauda lui Dumnedieu, cá amu ajunsu s. Pasci!

De unde vine acea cantare angerésca prin santele baserice? Si ce va se díca acea bucuria sufletésca prin casele crestinatatii? Cantarea de astadi vine din Ceriu, pentru-cá cuvintele cu carile se preamarescu santele Pasci suntu luate din s. scriptura, insuflata de Spiretulu lui Dumnedieu. Éra bucuri'a inimei, decátu carea nu este alt'a mai mare, rasare

sî se revarsa din prisosinti'a daruriloru santeloru Pasci, carile, cu dîu'a cea mare a prea luminatei Invieri au âmplutu de lumină sî de veselie ceriulu sî pamentulu sî inse-si cele de desuptu.

Crediendu, că vá fi spre mangaiere de obste a Credintiosîloru, sî cumca ei voru fi acceptandu, că se auda dela Archiepiscopulu loru espunerea temeioriloru serbarii santeloru Pasci sî ale bucuriei de obste a Crestinatatii, pentru aceea cu acésta carte archipastorală manecamu a împlinî ast'feliu de dorintia mantuitória.

Numirea Pasca séu Pasci, dupa redacin'a s'a biblica, vré se dîca scapare, trecere, mantuire. Éra serbatórea de Pasci, la carea se junghiá, sub nume de jertfa, sî se mancă, impreuna cu azime, unu mielu de unu anu friptu intregu, a luatú inceputulu in legea vechia cu scaparea poporului Israilu din Egiptu, unde petrecù 430 de ani in servitute (robia) amara. (II Moise c. 12.) Pascile Israilteniloru, pre langa ace'a insemnătate istorica a scaparii din necasurile egiptene, eráu sî preintipiure a Pasciloru crestinatatii sî in intielesulu acestu sî acelea, cá sî mai multe altele serbatori sî jertfe din legea vechia, avéu insemnătate numai câtu pâna la venirea lui Mesie celu áceptatu sî de Israilteni sî de cele lalte semintii pamentene.

Sosindu deci plinirea timpuriloru, însu-si Cuventulu lui Domnedieu, intrupandu-se din Duhulu Santu sî din Mari'a Fecióra sî facîndu-se omu, Domnulu sî Dumnedieulu nostru Isusu Christosu, jertfindu-se de buna voia, intru rescumpe-rarea némului omenescu dela osênd'a peccatului stramosiescu, prin patim'a sî restignirea de mórte pre cruce, a devenitu însu-si Pasca legii celei nóue a darului. Pascile cele sante, sî mantuitórie ale crestinatatii. Pascile cele sacramentale, prin carele, frangandu-se puterea mortii, noi cei credintiosi am scapatu de legaturile iadului sî ni s'au deschisu usiele raiului si calea vietiei de veci, este asiá dara însu-si Domnulu sî Domnedieulu nostru Isusu Christosu prin jertfa de buna voia a mortii sale pe cruce, éra incredintiarea despre adeverulu acestoru Pasci mantuitórie este prea luminat'a Inviare din morti de a trei'a dî.

„Pascile noastre: Christosu pentru noi s'a jertfitu,“ dîce domnedieesculu Paulu in cartea cãtra Corinteni (I. Cor. 5, 7,) cã, precum scrie in cartea cãtra Evrei (c. 2, 14,) prin mórtea sa se surpe pre celu ce are stapãni'a mortiei, adeca pre diavolulu, sî se scape pre cei ce prin frica de mórte in tóta viéti'a eráu supusi robiei.“

Iudeii, carii nu numai cã uneltira restignirea Domnului pe cruce, ci sî dupa inviarea S'a din morti, remasera in necredintia, serbéza pâna in dîu'a de astadi pascile din legea vechia cu azime sî junghiarea de miei. Inse ce putere mai pôte avea legea vechia, data prin Moise pana la plinirea timpuriloru, dupa ce cu venirea lui Mesi'a, adeca Mantuitoriului, a intratu in putere deplina legea darului, data de Isusu Christosu? Trecut'au umbr'a legii si darulu a venit. Legea prin Moise a fostu data éra darulu sî adeverulu prin Isusu Christosu a venit. (Ioanu c. 1—17).

Ce intielesu mai potu avé jertfele de tauri, de miei sî de porumbi, cã unele ce eráu numai cãtu preintipuire, dupa ce intru restignirea sî mórtea pe cruce a Fiiului lui Domnedieu, Domnului nostru Isusu Christosu, s'a sevêrsîtu jertfa cea mai pe susu de cugetu sî de cuventu, cãrea santiesce pre toti? „Legea (vechia) fiindu umbr'a bunuriloru viitorie, sî jertfele cele dupa acea lege ne aflandu mai multu placere, a venit Fiiulu, se faca voia Parintelui, sî asiã, desfintiandu pre cea de ântãiu sî intemeindu pre a dóu'a, suntem santiti prin jertfa trupului lui Isusu Christosu. (Evr. 10. 1—10.)

Ce insemnatate mai pôte avé serbarea de pasci a Iudeiloru sî ce dulcétia ospetiulu de azime, dupa ce prin asediamentulu, fãcutu de Isusu Christosu, a inceputu serbarea Pasciloru Crestinatati, cu ospetiulu datatoriu de viétia din jertfa trupului sî sãngelui seu prea santu? „Christosu a moritu pentru toti, cã toti se viedie. Si totu celu ce este intru Christosu, este faptura nóua, pentru-cã cele vechi au trecut sî éta tóte s'au fãcutu nóue.“ (II cor. 5. 17—18.)

Cãndu a rostitu Isusu Christosu pe cruce cuventulu de pe urma, dicãndu: „Seversîtu-s'au“ sî, plecandu capulu, sî-a datu sufletulu. atunci s'au inplinitu sî cuvintele, cã „Asiã a iubit Domnedieu lumea, incãtu pre unulu nascutu Fiiulu seu l'a datu, cã toti cei ce credu intru densulu se nu péra,

ci se aiba viétiá de veci“; atunci s’au adevéritu cuvintele: „Éta mielulu lui Domnedieu, carele redica pecatele lumei; atunci s’a rumptu diata pecatului sí s’a intaritu diata darului; atunci s’a frantu stapani’a mortii s’a facutu mantuirea in mediuloculu pamentului; atunci s’a adusu Christosu pre sine intru jertfa de inpacare sí ospetiu datatoriu de viatia; atunci Isusu, Fiiulu lui Domnedieu, a devenitu Christosu, Pascile de sântienia sí nemurare, Pascile adevérate ale Crestinatatii.

Éra dupa ce, la revarsatulu dioriloru dílei a trei’a fericitele muieri, carele venisera cu miruri la mormentulu Domnului, audíra dela Angeri: „Ce cautati pre celu viu cu cei morti? S’a sculatu Domnulu, precumu a spusu mai nainte. Mergeti de spuneti Apostoliloru (Luc’a 24. Marcu 16.); dupa ce Petru sí Ioanu, venindu la mormentu sí, aflandu numai cátu infasiuraturele, se incredințiará despre cele audíte dela muierile purtátorie de miru; dupa ce vení Isusu la Apostoli, unde eráu adunati de frie’a Iudeiloru sí aretandu-le mânele sí picíorele cu semnele acueloru, le díse: „Pace vóua“; dupa ce inse-si archiereii Iudeiloru, facúndu cercetare, audíra dela strejari cele ce se intemplara la inviarea Domnului; atunci, dupa tóte aceste, s’a adevéritu sí minunea prea luminatá invieri, predisa mai inainte de Proroci; atunci s’a intaritu adevérule Pasciloru legii celei nóue; atunci s’a reversatu bucuria Pasciloru preste tóta Crestinatatea.

Cunoscúndu dupa cele de pâna acumu, fiinti’a sí poterea santelor Pasci, pecátu se póte cunósce prin credintia acestu secretu, precumu s’a aretatu intru patim’a sí mórtea Domnului nostru Isusu Christosu de pe cruce sí s’a adevéritu prin inviarea s’a de a trei’a dí, se cunóschemu inca sí ospetifulu dumnedieescu alu S. Pasci dupa fiinti’a sí poterea s’a.

Dupa cumu cetimu in s. Evangelia (Ioanu c. 6). vorbí Isusu despre acestu ospetiu dumnedieescu mai inainte dícúndu: „Eu suntu pânea cea via, carea s’a pogorítu din Ceriu; celu ce vá mâncá din pânea acést’a vá traí pururea. sí pânea, carea eu voiú dá, trupulu meu este, pre care-lu dáu pentru viéti’a lumei.“ Certandu-se inse Iudeii pentru intielesulu acestóru cuvinte, vorbí Isusu mai respicatu, dícúndu: „Celu ce vá gustá din trupulu meu sí vá bé din sangele meu, are

viétia vecinica. Cà trupulu meu este adeverata mancare sí sangele meu beutura. Sí acést'a este pânea, carea s'a pogorîtu din Ceriu. (Ioanu 6. 51—66.)

Éra Joi sér'a spre Vineri, diu'a patimeloru sí a restignirii s'ale, siediendu Isusu cu cei doi-spre-diece Apostoli la cin'a de taina, dîse: „Cu doru am doritu, cá se manancu cu voi aceste Pasci mai inainte de patim'a mea. „Sí luandu Isusu pâne sí binecuventandu-o; a frant'o sí o-a datu Apostoliloru, dicûndu: luati, mancati, acést'a este trupulu meu. Deci luându potirulu, a multiamitu sí l'a datu loru, dicûndu: Beti dintru acést'a toti acést'a este sangele meu alu noului testamentu, carele se varsa pentru multi spre ertarea pecatorulu. Acést'a se faceti intru pomenirea mea.“ (Mateiu 26. 26—28; Marcu 14. 22—24; Luc'a 22, 15, 19—20.)

Éta ospetiulu santeloru Pasci, ospetiulu, trupului sí sangelui seu pre care l'a datu Christosu nu numai Apostoliloru, inainte de patim'a sí mórtea s'a, ci a demandatu, cá sè se faca pururea sí dupa inviarea s'a! Éta jertfa sacramentala a Eucharistiei, jertfa de impecare sí de multiamire, asiediata de Chritosu, cá un'a sí aceea-si jertfa de pe cruce! Éta asiedimentulu celu nou alu darului, asiedimentulu de binecuventare a credintiosiloru, carele, dupa porunc'a Domnului se stea neschimbatu pâna la capetulu vécuriloru!

Pentru aceea s. Apostolu Paulu vorbindu despre ospetiulu s. Eucharistii, scrie in cartea câtra Corinteni, dicûndu: „Eu amu primitu dela Domnulu ceea ce v'amu datu vóua. Cà Isusu Domnulu in nóptea, in carea s'a vendutu, a luat u pâne, sí multiamindu o a frântu sí a dîsu: luati mancati, acést'a este trupulu meu, carele se frange pentru voi. Asemene a luat u sí potirulu dupa cina dicûndu: acestu potiru este noulu testamentu in sangele meu, acést'a faceti, de câte ori veti bea intru pomenirea mea. Pentru-câ de câte ori veti mancă pânea acést'a sí veti bea acestu potiru, mórtea Domnului vestiti, pâna ce vá vení.“ (I. Cor. 13. 23—27.)

Iudeii, dupa ce Vineri judecara pre Isusu la mórte sí-lu restignira pe cruce, siediura sér'a se manance azimele de pasci, Credintiosii inse, tulburandu-se de frica pentru cele ce se intemplara cu Domnulu, petrecura in postu sí in lacrima de intristare sí Vineri sí Sambata. Éra dupa ce a trei'a

dî dupa inmormentare, adeca Domineca, vediura pre Domnulu inviatu din morti, dupa ce vediura, cá din mormintele, ce se deschisera pe timpul restignirii, multi dintre cei morti se sculara, sí venindu in cetate, se aratara multoru (Mat. 27. 53), bucuria mare, bucurie de biruintia asupr'a mortii, bucuri'a Pasciloru lui Christosu a insufletítu pe toti. Cu acést'a Domineca, numita diu'a Domnului, a inceputu sí serbatórea cea mare a Crestinatatii, serbatórea prealuminatèi Invieri a Domnului sí Domnedieului nostru Isusu Christosu, carea inpendu de astadi, se serbédia in tóte Dominecele de preste anu.

Cátu de cumpenitória, in lucrulu celu mare alu mântuintiei este minunea invierii lui Christosu, se arata din cuvintele Apostolului, carele díce: „Déca nu a inviatu Christosu din morti, desiérta este evangeli'a nóstra, desiérta este sí credinti'a vóstra“ (I Cor. 15. 14). Cátu de inbucuratoriú este ospetiulu, santeloru Pasci, ospetiulu prea santului trupu sí sange alu Domnului, se arata din datin'a vechia a bisericei, dupa carea cei chiamati spre luminare, in sambat'a mare sér'a se botezau, éra la sânt'a liturgia din Dominec'a Pasciloru, se cuminecáu sí ei sí toti Credintiosii cu prea santele taine.

Unu simbolu alu Pasciloru lui Christosu, seversíte prin jertfa de mórte pe cruce sí adevèrite prin inviarea S'a prea luminata de a trei'a dî, suntu sí pascile făcute de mân'a de prin casele Cresciniloru. Unu simbolu alu ospetiului sacramentalu, de carele se indulcéu Credintiosii in Dominec'a de Pasci prin cuminecare cu prea santulu trupu sí sange alu Domnului la s. mésa a altariului, este sí ospetiulu, de carele ne indulcimu impreuna din cele binecuventate ale pasciloru de pe mesele nóstre. Unu simbolu alu bucuriei pentru inviarea Domnului suntu sí datinele cele frumóse ale Crestiniloru in serbatorile de Pasci, buna óra: parol'a de Pasci: „Christosu a inviatu“ sí „Adevèratu c'a inviatu,“ cu carea ne intimpinamu; sarutarea de inpacare, de carea ne indulcimu; inbratísiarea fratiésca, cu carea ne onoram.

Mare este bucuri'a serbatoriloru de Pasci; dara cu adevèratu mari suntu sí darurile, binecuventarile sí bunurile, de carele ne facemu partasi prin Pascile Domnului sí Domnedieului nostru Isusu Christosu!

Tóte cele ce a perdutu Adamu sî Ev'a prin pecatulu neascultarii sî dupa caderea loru némulu omenescu prin moscenirea^m acelu pecatu; tóte cele ce s'au promis de Domnedieu Patriarchiloru sî s'au preintipuitu prin jertfele sî serbarile din legea vechia; tóte cele ce s'au predisu prin adumbrire dumnedieésca de Proroci sî s'au asceptatu cu doru de semintiile pamentului: de tóte aceste bunuri ne facemu partasi prin mórtea de pe Cruce sî inviarea de a trei'a dî a Mantuitoriului nostru Isusu Christosu; tóte darurile mai presusu de cugetu sî de cuventu, carile se revarsa intru prin sevêrsîrea santeleru siepte taine ale noului testamentu, isvorescu din jertf'a Crucii, intru carea Fiiulu lui Dumnedieu s'a datu pre sine pentru viéti'a lunei. Bunurile fintiale, de carele ne facemu partasi, suntu anume:

Ertarea pecatului moscenitu, cu carele ne nascemu, sî a pecatelor personale, cari le facemu, dupa cum scrie: „Cà Elu (Isusu) s'a ranitu pentru pecatele nóstre sî a patimitu pentru fàra-de-legile nóstre“ (Isaie 52.); Christosu a patimitu pentru noi sî a redicatu, insu-si pecatele nóstre cu trupulu seu pe lemnu“ (I. Petr. 2. 24); pentru aceea „Sângele lui Isusu Christosu ne curatiesce de totu pecatulu“ (I. Ioanu 1. 7.)

Inpecarea dreptatii domnedieesci, dupa cumu scrie: „Christosu murindu pentru noi, ne-amu inpecatu cu Domnedieu prin mórtea Fiiului seu“ (Rom. 5. 11); „Fiiloru, de pecatuesce care-va, avemu mediulocitoriu càtra Tatalu, pre Isusu Christosu celu dreptu, sî acest'a este inpacarea pentru pecatele nóstre, sî nu numai pentru ale nóstre, ci sî a tóta lumea.“ (I. Iv. 2. 2).

Rescumperarea dela judecat'a mortii de veci, carea „este plat'a pecatului“ sî scaparea de chinurile iadului, carile eráu, dupa mórte, partea filoru reutatii, dupa cumu scrie: „Mórtea s'a inghititu intru biruintia“; mórte unde este boldulu teu? iadule, unde este biruinti'a t'a? (I. Cor. 15. 55).

Speranti'a (nadejdea invierii la a dóu'a venire a Domnului, dupa cumu scrie: „Christosu inviindu din morti, s'a facutu incepatur'a celoru adormiti. Pentru cà precumu toti intru Adamu moru, asiá toti intru Christosu voru inviá.“ (I. Cor. 15. 20—21); Adeveru dîcu vóua, cà vá veni ór'a,

cându mortii voru audî graiulu Fiiului lui Dumnedieu, sî carii voru audî, voru inviá. (Ioanu 5. 25.)

Moscenirea vietiei de veci intru imperati'a Ceriuriloru, dupa cumu scrie. „Binecumentatu fia Domnedieu sî Parintele Domnului nostru Isusu Christosu carele dupa mare mil'a s'a ne-a nascutu spre sperantia (nadejde) víia, prin inviarea lui Isusu Christosu din morti, spre moscenire nestricatiósa sî nevescedíta, pastrata in Ceriuri pentru voi.“ (I. Petr. 1. 3),

Invrednicindu-ne deci Iubitiloru, de aceste daruri sî bunatati prin Pascile mórtei de pe Cruce sî ale invierei de a trei'a dí a Domnului sî Dumnedieului nostru Isusu Christosu, se ne bucuramu in Domnulu, carele este mangaierea sî bucuri'a a tóta Crescinatatea; se serbamu dupa vrednicia omorírea mortii, surparea iadului sî incepatur'a vietiei de veci, carele bunatati ne-au adusu nóue celoru credintiosi Pascile lui Christosu; se ne indulcimu impreuna din ospetiulu credintiei; toti se ne luminamu cu serbarea de astadi, inbratásiandu-ne cu amóre (dragoste) intru Christosu; pentru inviare se iertamu tuturoru tóte, numindu frati inse-si pre cei ce ne urescu pre noi; se serbatorimu, nu in aluatulu celu vechiu alu reutatii, ci cá cei ce suntemu „faptura nóua intru Christosu, se cresemu in harulu sî in credinti'a Domnului sî Mantuitoriului nostru Isusu Christosu; se marturissimu sî se vestimu unii altoru sî in sa-si lumei cá se créda sî ea cá Christosu a inviatu, cu adeveratu a inviatu. Aminu.

O mama 'si plange prunculu.

(Bocetu din Moldov'a.)

Dragulu mamei baetielu,
Tu esci mandru voinicelu.
Uitate la mamuti'a
Si privesce rúndunic'a
De prin tieri cum a venitu
Si la noi cum s'a opritu.
Toporasii toti-'su verdi,
Numai tu nici cá-i mai vedi.
Florile c'or' inflorí
Dara tu i-i putredí,

Dela noi cá te-ai pornitu
Tu pe toti ne-ai amarítu. —
Mórte, mórte 'nsielatórie
De inimi sfasfetórie,
De pe unde ai venitu,
De pre elu l'ai amagitu,
Si dela min' l'ai rapitu? —
Paminte intunecatu,
Cum tu de te-ai induratu
Copilulu de mi-ai mancatu!